

Biblioteka
Prozna putovanja

Naslov originala
Annabel Pitcher
My Sister Lives on the Mantelpiece

© copyright Annabel Pitcher 2011

© za srpski jezik ODISEJA

Culture

This project has been funded with support from the European Commission. This publication [communication] reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Anabel Pičer

MOJA SESTRA ŽIVI
NA KAMINU

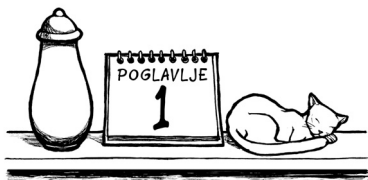
S engleskog prevela
Vesna Kapuran

ODISEJA
Beograd, 2014.

*Za mamu i tatu,
zahvaljujući kojima sam ovde*

Moja sestra Rouz živi na kaminu. Tačnije, jedan deo nje. Tri prsta, desni lakat i koleno sahranjeni su na groblju u Londonu. Mama i tata su se mnogo raspravljali kad je policija pronašla deset komadića njenog tela. Mama je želela da Rouz dobije grob koji će moći da posećuje. Tata je želeo da je kremiraju i da njen pepeo raspe po moru. Tako mi je barem Džasmin ispričala. Ona se bolje seća od mene. Ja sam imao samo pet godina kada se to dogodilo. Džasmin je imala deset. Ona i Rouz bile su bliznakinje. I dalje su, barem što se mame i tate tiče. Već godinama, posle sahrane, oblače Džas isto – cvetne haljine, džemperi, ravne cipele s kopčom kakve je Rouz volela. Mislim da je mama zato i pobjegla sa onim čovekom iz grupe za podršku. To je bilo pre sedamdeset jedan dan. Kad se Džasmin na svoj petnaesti rođendan ošišala, ofarbala kosu u roze i stavila pirsing na nos, više nije ličila na Rouz i moji roditelji to nisu mogli da podnesu.

Oboje su dobili po pet delića, mama je svoje stavila u fensi beli kovčeg ispod fensi belog nadgrobnog spomenika na kojem piše *Moj anđeo*. Tata je spalio ključnu kost, dva rebra, delić lobanje i mali nožni prst i pepeo stavio u zlatnu urnu. I tako je svako od njih uradio po svome, ali – gle čuda – nisu bili ništa srećniji zbog toga. Mama kaže da joj je od-

lazak na groblje depresivan. A na svaku godišnjicu tata se sprema da prospe pepeo, ali se predomisli u posljednjem trenutku. Kao da se nešto dogodi baš kad Rouz treba da izruči u more. Jedne godine su se pojavila jata srebrnih ribica koje kao da su jedva čekale da pojedu moju sestru. Druge godine, u Kornvolu, galeb je s prezirom zašištao taman kad je tata hteo da otvori urnu. Ja sam počeo da se smejem ali je Džas bila baš tužna pa sam prestao.

Odselili smo se iz Londona da bismo pobjegli od svega. Tata je poznao nekoga ko je poznao nekog drugog ko ga je pozvao zbog posla na nekoj građevini u Jezerskoj oblasti¹. U Londonu dugo nije imao posao. Bila je recesija, što znači da država nema para, pa se skoro ništa ne gradi. Kada je dobio taj posao u Emblsajdu, prodali smo stan i iznajmili kućicu u novom kraju a mamu smo ostavili u Londonu. Kladio sam se sa Džas u pet funti da će mama doći da nas isprati. Nije tražila da joj dam pare kad sam izgubio opkladu. U kolima je Džas predložila da se igramo *Na slovo, na slovo* ali nije mogla da pogodi *nešto na slovo R*, iako mi je Rodžer sedeo u krilu i preo kao da pokušava da joj pomogne da se seti.

Ovde je sve drugačije. Okružuju nas planine, čiji vrhovi toliko štrče u nebesa da samo što ne bocnu boga u dupe, ima drveća koliko hoćeš, i tiho je. *Nema ljudi*, rekao sam kad smo stigli do kuće na kraju krivudavog puta, dok sam kroz prozor osmatrao okolinu pitajući se ima li tu dece s kojom bih mogao da se igram. *Nema muslimana*, ispravio me je tata i nasmešio se po prvi put tog dana. Džas i ja se nismo smešili dok smo izlazili iz kola.

---

¹ Jezerska oblast je najveći nacionalni park u Engleskoj, na severozapadu zemlje, u grofoviji Kambrija. Glavna atrakcija su jezera i planine. – *Prim. prev.*

Naša seoska kuća je sušta suprotnost našem stanu u Finsburi parku. Bela je a ne braon, velika je a ne mala, stara gradnja a ne novogradnja. Moj omiljeni predmet u školi je likovno, i kad bih predstavljao zgrade kao ljude, našu kućicu bih nacrtao kao neku ćaknutu babu s krezubim osmehom. A stan bi bio ozbiljan vojnik, sav uredan i stešnjen među uniformisanim muškarcima. Mami bi se to svidelo. Ona je nastavnica u umetničkoj školi i sigurno bi pokazala moje crteže svim svojim đacima kad bih joj ih poslao.

Iako je mama ostala u Londonu, radovao sam se što smo otišli iz stana. Moja soba je bila majušna a nisam smeo da se preselim u Rouzinu sobu, pošto je ona mrtva i njene stvari su svetinja. Uvek sam dobijao isti odgovor kad bih pitao mogu li da se preselim. *Rouzna soba je svetinja, Džejmse. Ne ulazi unutra, Džejmse. To je sveto mesto.* Ja ne vidim ništa sveto u gomili starih lutaka, smrdljivom roze perjanom prekrivaču i običnom plišanom medi. Nisam osetio ništa sveto dok sam jednog dana posle škole skakao po Rouzinom krevetu. Džas me je naterala da prestanem, ali je obećala da me neće odati.

Kad smo izašli iz kola, stali smo i pogledali naš novi dom. Sunce je zalazilo nad zažarenim planinama a ja sam ugledao naš odraz u prozoru na kući – tata, Džas i ja s Rodžerom u naručju. U jednoj jedinoj sekundi sam imao nadu, da je ovo zaista novi početak skroz novog života i da će od sada sve biti dobro. Tata je uzeo kofer, izvadio ključ iz džepa i krenuo stazom kroz baštu. Džas mi se nasmešila, pomilovala je Rodžera, a onda pošla za tatom. Spustio sam mačka. Odmah je šmugnuo u grmlje, a rep mu je virio dok se provlačio kroz lišće. *Ajde*, pozvala me je Džas okrenuvši se prema meni dok je stajala na tremu ispred ulaznih vrata. Pružila mi je ruku kad sam potrčao ka njoj. Zajedno smo ušli u kuću.

Džas je prva primetila. Osetio sam kako joj se ruka ukočila. *Hoćeš li čaj*, pitala je čudno piskavim glasom, očiju prikovanih za nešto u tatinim rukama. On je čučao na podu dnevne sobe, svuda su bile razbacane stvari kao da je raspakovao kofer na brzinu. *Gde je čajnik*, pitala je, pokušavajući da se ponaša normalno. Tata nije skidao pogled sa urne. Pljucnuo je i krajem rukava izglancao zlato dok nije zasijalo. Onda je stavio moju sestru na kamin, koji je bio bež boje i prekriven prašinom, kao i onaj u londonskom stanu, i prošaputao *Dobro došla u svoj novi dom, dušo*.

Džas je izabrala najveću sobu. Imala je stari kamin i ugrađen plakar koji je napunila svojom novom crnom odećom. Okačila je o krovnu gredu viseće ukrase koji zveckaju kad se zaljuljaju. Meni se više dopada moja soba. Prozor gleda na baštu iza kuće, sa starim jabukovim drvetom i ribnjakom, a ispred prozora je široki sims na koji je Džas stavila jastuk. Prvo večer kad smo stigli sedeli smo dugo na njemu i gledali zvezde. Nikad ih nisam video u Londonu. Sva ona svetla od zgrada i kola suviše su bleštava da bi se moglo videti bilo šta na nebu. Ovde su zvezde baš sjajne i Džas mi je ispričala sve o sazveždima. Ona se mnogo interesuje za horoskop i svako ga jutro čita na internetu. Tamo joj piše tačno šta će joj se dogoditi tog dana. *Zar ti to ne kvari iznenađenje*, pitao sam je jednom u Londonu kad se Džas pravila da je bolesna jer joj je horoskop rekao da će se dogoditi nešto nepredviđeno. *To ti je što ti je suđeno*, odgovorila mi je, vratila se u krevet i pokrila preko glave.

Džas je rođena u znaku Blizanaca, što je čudno, jer više nije ničija bliznakinja. Ja sam rođen u znaku Lava i simbol moga znaka je lav. Džas se uspravila klečeći na jastuku i kroz prozor mi prstom pokazala sazvežđe Lava. Nije baš mnogo ličilo na životinju, ali Džas mi je rekla da kad god budem uznemiren treba samo da pomislim na srebrnog lava iznad glave i sve će biti u redu. Hteo sam da je pitam zašto to priča kad nam je tata obećao *skroz novi početak*, ali sam se setio urne na kaminu i uplašio sam se odgovora. Sledećeg jutra našao sam praznu flašu od votke u kanti za smeće i znao sam da će život u Jezerskoj oblasti biti potpuno isti kao u Londonu.

To je bilo pre dve nedelje. Osim urne, tata je raspakovao stari album sa fotografijama i nešto svoje odeće. Čovek koji nam je preselio stvari sklopio je velike komade nameštaja, krevete i sofu, a Džas i ja smo uradili sve ostalo. Nismo raspakovali jedino ogromne kutije na kojima piše „SVETINJA“. One stoje u podrumu prekrivene plastičnim kesama da bi se sačuvale od vlage u slučaju poplave ili tako nečeg. Kad smo zatvorili vrata od podruma, Džasine oči su zasuzile i zamutile se. Pitala je *Zar te nije briga?* – a ja sam odgovorio *Nije*. Onda je ona pitala *Kako nije*, a ja sam rekao *Rouz je mrtva*. Džasino lice se iskrivilo. *Nemoj da izgovaraš tu reč, Džejni*.

Ne shvatam zašto. Mrtva. Mrtva. Mrtva, mrtva, mrtva. *Preminula*, govorila je mama. *Otišla je na bolje mesto* – izraz je koji koristi tata. On nikada ne ide u crkvu, pa mi nije jasno zašto to govori. Osim ako to bolje mesto o kojem govori nije Raj nego kovčeg ili zlatna urna.

Moja terapeutkinja u Londonu kaže da ja sve *poričem i da sam još u šoku*. Kaže mi: *To će te pogoditi jednog dana i onda ćeš plakati*. Očito nisam plakao još od 9. septembra,

pre skoro pet godina, kad se to dogodilo. Prošle godine su me mama i tata poslali kod te žene, jer su mislili da je neprirodno što ne plaćem zbog Rouz. Hteo sam da ih pitam da li bi oni plakali zbog nekoga koga ne mogu da se sete, ali sam se ugrizao za jezik.

To je ono što, izgleda, niko ne kapira. Ja se ne sećam Rouz. Ne baš. Sećam se dve devojčice kako se na raspustu igraju i preskaču talase, ali ne znam gde smo to bili, niti šta je Rouz rekla, niti da li je uživala u toj igri. I znam da su moje sestre bile deveruše na svadbi naše komšinice, ali mogu da se setim samo kutije smartis bombona koju mi je mama dala za vreme venčanja u crkvi. I tada sam najviše voleo crvene i držao sam ih u ruci dok mi nisu obojile dlan u roze. Ali ne mogu da se setim šta je Rouz imala na sebi, niti kako je izgledala dok je koračala između klupa, niti bilo čega sličnog. Posle sahrane, kad sam pitao Džas gde je Rouz, ona je pokazala prstom prema urni na kaminu. *Kako devojčica može da stane u nešto tako malo*, pitao sam, a Džas je zaplakala. To je otprilike bio njen odgovor. Ne sećam se baš tačno.

Jednog dana je za domaći trebalo da opišem nekog posebnog i ja sam petnaest minuta pisao o Vejnu Runiju². Mama me je naterala da iscepam taj list i da umesto toga pišem o Rouz. Nisam znao šta da pišem, pa je mama sela preko puta mene, sva crvena u licu i uplakana govorila mi šta tačno da napišem. Smešeći se kroz suze rekla je *Kad si se ti rodio, Rouz je prstom pokazala na tvoju pišu i pitala „Je l' to crvić?“* a ja sam rekao *Neću to da napišem*. Smešak sa maminog lica je nestao. Suze su joj se slivale s nosa na bradu, a meni je bilo žao pa sam to zapisao. Nekoliko dana kasnije učiteljica je pročitala moj domaći pred celim odeljenjem i dobio sam zlatnu zvezdu, ali su me posle svi u razredu zavitali. Prozvali su me Crvić.

---

² Popularni fudbaler Mančester Junajteda. – *Prim. prev.*

Sutra mi je rođendan a za nedelju dana polazim u novu školu, u osnovnu školu pri crkvi u Emblsajdu. Od naše kuće do škole ima skoro tri kilometra pa će tata morati da me vozi. Ovde nije kao u Londonu. Nema autobusa i tramvaja, pa ne mogu da idem prevozom ako se tata napije i ne može da izađe. Džas kaže da će ona ići sa mnom ako ne budemo mogli da nađemo nekoga da nas poveze, pošto je njena škola još kilometar dalje od moje. Ona kaže da ćemo barem smršati, a kad pogledam svoje ruke ja joj kažem da za dečake to baš i nije dobro. Džas ne bi trebalo uopšte da oslabi ali ona jede kao miš i satima čita na poleđini pakovanja hrane koliko šta ima kalorija. Danas mi je napravila tortu za rođendan. Kaže da je zdrava jer je umesto putera stavila margarin i samo malo šećera, pa će sigurno imati čudan ukus. Mada dobro izgleda. Ješćemo je sutra i ja ću je iseći jer je to moj dan.

Malopre sam proverio poštu i nije bilo ničega osim reklame za azijski restoran koju sam sakrio da se tata ne bi ljutio. Nikakav rođendanski poklon od mame. Ni čestitka. Ali ima još vremena do sutra. Neće ona zaboraviti. Pre nego što smo otišli iz Londona kupio sam kartu na kojoj je pisalo „Selimo se“ i poslao sam joj je. Napisao sam novu adresu i svoje ime. Nisam znao šta bih još napisao. Ona živi u Hempstedu s tim čovekom iz grupe za podršku. On se zove Najdžel, sreo sam

ga na jednom od onih memorijalnih skupova u centru Londona. Duga neuredna brada. Kriv nos. Puši lulu. Piše knjige o drugim ljudima koji su pisali knjige, što mi se čini besmislenim. Njegova žena je takođe poginula 9. septembra. Možda će se mama udati za njega. Možda će dobiti bebu i dati joj ime Rouz i onda će zaboraviti mene i Džas i Najdželovu prvu ženu. Baš me interesuje da li je on našao neki njen delić. Možda i na njegovom kaminu stoji urna i možda kupuje cveće za njihovu godišnjicu braka. Mami se to uopšte ne bi svidelo.

Rodžer je ušao u moju sobu. Voli da se noću skrupča pored radijatora gde je toplo. Rodžeru se ovde sviđa. U Londonu je stalno bio zatvoren zbog saobraćaja. Ovde slobodno tumara naokolo, a u bašti može da lovi razne životinje. Trećeg jutra od našeg dolaska, našao sam na pragu nešto malo, sivo i mrtvo. Mislim da je to bio miš. Nisam mogao da ga uhvatim prstima pa sam uzeo parče papira i štapićem ga gurnuo na papir a onda sve bacio u kantu za đubre. Posle mi je bilo žao pa sam ga izvadio i položio ispod žive ograde i pokrio ga travom. Rodžer je mjaukao kao da ne može da veruje šta radim sa njegovim ulovom. Rekao sam mu da mi je muka od mrtvih stvari a on je očešao svoje narandžasto telo o moj desni list, tako da sam znao da je razumeo. Istina je. Mnogo se uznemirim od prizora mrtvih tela. Znam da grozno zvuči, ali ako je Rouz već morala da umre, drago mi je što je nađena u delovima. Bilo bi mnogo gore da je ispod zemlje, ukočena i hladna, baš kao ona devojčica na slikama.

Izgleda da je moja porodica nekad bila srećna. Na fotografijama ima mnogo širokih osmeha i sitnih očiju, skupljenih kao kad se smežete dobrom vicu. Tata je provodio sate i sate u Londonu gledajući te fotografije. Imali smo ih na stotine, sve snimljene pre 9. septembra, i čuvali smo ih na gomili u pet kutija. Četiri godine posle Rouzine smrti, tata je

odlučio da ih sredi i složio je najstarije na kraj a najnovije na početak. Kupio je deset fensi albuma od prave kože sa zlatnim slovima, i mesecima je svako veče provodio ne pričajući ni sa kim, samo je pio i pio, i lepio slike, svaku na svoje mesto. Međutim, što je više pio, teže je uspevao da zalepi slike pravo pa bi sledećeg dana više od pola popravljao. Mama je verovatno u to vreme našla *ljubavnika*. Tu reč sam čuo u *Istendersima*³ i nisam očekivao da ću je čuti iz usta mog tate kako je izvikuje. To je bio šok. Nisam mogao ni da pretpostavim, čak ni kad je mama počela da ide na sastanke grupe za podršku dva puta nedeljno, pa tri puta nedeljno, a onda kad god je imala vremena.

Ponekad kad se probudim zaboravim da je otišla a kad se toga setim srce mi se stegne kao kad promašiš stepenik ili se sapleteš o ivičnjak. Sve mi se odjednom vrati i sasvim jasno vidim šta se dogodilo za Džasin rođendan, kao da mi je mozak HD televizor za koji je mama rekla da je bačena para kad sam joj tražio da mi kupi prošlog Božića. Džas je zakasnila ceo sat na svoju proslavu. Mama i tata su se svađali. *Kristina mi je rekla da nisi bila sa njom* rekao je tata kad sam ulazio u kuhinju. *Telefonirao sam da proverim*. Mama se spustila u stolicu odmah pored sendviča, što joj je bilo pametno, jer odatle može da bira. Bilo je sendviča s govedinom i piletinom i žutih za koje sam se nadao da su sa kačkavaljem a ne s majonezom. Mama je na glavi imala rođendanski šešir ali usta su joj bila oklembešena kao onim tužnim cirkuskim klovnovima. Tata je otvorio frižider, izvadio pivo i zalupio vrata. Na kuhinjskom stolu su već bile četiri prazne konzerve. *I gde si onda, dođavola, bila*, pitao je. Mama je zaustila da nešto kaže ali su meni glasno zakrčala creva. Ona je sko-

---

³ Engleska televizijska serija. – *Prim. prev.*

čila i oboje su se okrenuli prema meni. *Mogu li da dobijem rolnicu s kobasicom*, pitao sam.

Tata je gundajući zgrabio tanjir. Iako je bio ljut, polako je isekao komad torte, okolo je poređao rolnice sa kobasicom i sendviče i grickalice. Sipao mi je sok. Gust kao što volim. Kad je završio, ja sam pružio ruke, ali je on prošao pored mene i otišao do kamina u dnevnoj sobi. Malo sam se naljutio. Svako zna da mrtva sestra ne može da ogladni. Taman kad sam pomislio da ću umreti od gladi, otvorila su se ulazna vrata. *Kasniš*, viknuo je tata ali je onda mama uzdahnula. Džas se nervozno nasmešila, na nosu joj je blistao dijamant a kosa joj je bila skroz roze, kao žvakaća guma. Ja sam joj se nasmešio ali se onda začulo *TRAS*, kao eksplozija pošto je tata ispustio tanjir a mama prošaputala *Šta si to uradila*.

Džas je ofarbala kosu u svetlocrveno. Tata je vikao nešto u vezi sa Rouz i pokazivao je prstom ka urni, prosuo je sok po tepihu. Mama je i dalje sedela, očiju punih suza prikovanih za Džasino lice. Ja sam strpao dve rolnice sa kobasicama u usta i sakrio sam zemičku pod majicu.

Kakva porodica, tata je pljunuo, gledajući ka Džas i mami, lica izobličene od tuge koju nisam razumeo. To je samo frizura, a nisam razumeo šta je mama pogrešila. Rodžer je lizao rođendansku tortu s tepiha. Zaštitao je kad ga je tata zgrabio za vrat i izbacio u hodnik. Džas je odjurila i zalupila vrata svoje sobe. Ja sam uspeo da pojedem sendvič i tri zemičke dok je tata raspremao lom i drhtavim rukama skupljao ostatke Rouzinog rođendanskog poslužnja. Mama je zurila u tortu na tepihu. *Ja sam kriva za sve*, mrmljala je. Odmahnuo sam glavom. *On je prosuo, nisi ti*, prošaputao sam, pokazujući na mrlju od soka.

Tata je bacio hranu u kantu s takvom silinom da je sve zvečalo. Opet je počeo da viče. Uši su me bolele, pa sam istrčao iz kuhinje u Džasinu sobu. Ona je sedela ispred ogleдалa i nervozno se poigravala svojom roze kosom. Pružio

sam joj zemičku koju sam krio ispod majice. *Baš lepo izgledaš*, rekao sam a ona se na to rasplakala. Devojčice su čudne.

Mama je sve priznala posle rođendana. Džas i ja smo sedeli na njenom krevetu i slušali. Nije bilo teško. Mama je plakala. Tata je vikao. Džas je ridala, a meni su oči bile suve. *LJUBAVNIK*, ponavljao je tata iznova i iznova, kao da će ako to ponovi dovoljan broj puta konačno shvatiti. Mama je rekla *Ti ne razumeš*, a tata je odgovorio *Pretpostavljam da Najdžel razume*, a onda opet mama *Bolje nego ti. Mi razgovaramo. On me sluša. On me...* ali ju je tata prekinuo glasno opsovavši.

Trajalo je unedogled. Levo stopalo mi je utrnulo. Tata je postavljao bezbroj pitanja. Mama je sve jače jecala. On ju je nazvao *varalicom* i *lažljivicom* i rekao je *Ovo je šlag na krvavoj torti*, od čega sam dobio želju za još jednom zemičkom. Mama je pokušala da se usprotivi. Tata ju je nadglasao. *Zar ova porodica nije doživela dovoljno toga*, urlao je.

Plać je iznenada prestao. Mama je rekla nešto što nismo mogli da čujemo. *Šta*, pitao je tata u šoku. *Šta si rekla?*

Koraci u hodniku. Opet mamin glas, tih, tik ispred vrata Džasine sobe. *Ne mogu više ovako*, ponovila je, a zvučala je kao da ima hiljadu godina. Džas me je zgrabila za ruku. *Mislili da je bolje da odem*. Prsti su me zabolili jer ih je Džas stezala. *Za koga je bolje*, pitao je tata. *Bolje je za sve*, odgovorila je mama.

Sad je tata plakao. Molio je mamu da ostane. Izvinjavao se. Stao je na ulazna vrata ali je mama rekla *Skloni mi se s puta*. Tata je tražio da mu pruži još jednu šansu. Obećao je da će se više truditi, da će skloniti fotografije, da će naći posao. Rekao je *Izgubio sam Rouz, ne mogu sad i tebe da izgubim*, a mama je izašla na ulicu. Tata je vikao *Trebaš nam*, a mama je odgovorila *Ne onoliko koliko meni treba Najdžel*. Onda je otišla a tata je iz sve snage udario rukom u zid i slomio prst. Morao je da nosi gips četiri nedelje i tri dana.

Pošta nije stigla. Sad je deset i trinaest minuta, a ja već sto devedeset sedam minuta imam dvocifren broj godina. Pre sekund sam čuo nešto na vratima ali je to bio mlekar. U Londonu smo sami kupovali mleko. Većito smo ostajali bez mleka jer je samoposluga udaljena petnaest minuta vožnje a tata je odbijao da kupuje u radnji u blizini koju su držali muslimani. Već sam navikao da jedem žitarice bez ičega ali je mama kukala kad nije imala mleko za čaj.

Do sada i nisam dobio bogzna kakve poklone. Tata mi je poklonio patike za fudbal koje su mi broj i po manje. Nosim ih al' su mi prsti kao u mišolovci. Kad sam ih obuio, tata se nasmešio posle sto godina. Nisam hteo da mu kažem da mi treba veći broj jer je račun verovatno bacio. Pravio sam se da su mi taman. Ionako nikad nisam bio u fudbalskom timu, tako da ih sigurno i neću često nositi. U školi u Londonu pokušavao sam svake godine ali me nikad nisu primili u tim, osim jednom kad se golman razboleo i kad me je trener Džekson stavio da branim. Molio sam tatu da dođe a on me je potapšao po glavi kao da je ponosan na mene. Izgubili smo sa trinaest prema nula, ali sam ja bio kriv samo za šest golova. Kad je utakmica počela bio sam očajan što tata nije došao, ali mi je na kraju laknulo što me nije gledao.

Rouz mi je kupila knjigu. Kao i uvek, njen poklon je bio pored urne kada sam ušao u dnevnu sobu. Došlo mi je da se

nasmejem kad sam je video tamo i kad sam zamislio urnu sa nogama i rukama i glavom kako ide u prodavnicu da kupi poklon. Ali, tata me je posmatrao ozbiljnim pogledom pa sam pocepao papir i potrudio se da ne delujem razočarano kad sam shvatio da sam tu knjigu već pročitao. Ja mnogo čitam. U Londonu sam u vreme ručka išao u školsku biblioteku. *Knjige su bolji prijatelji od ljudi*, govorila je bibliotekarka. Ja ne mislim da je to tačno. Luk Brenston je bio moj drug četiri dana kad se posvađao sa Dilonom Sajksom jer mu je slomio lenjir sa znakom Arsenala. Sedeo je sa mnom za vreme ručka i igrali smo top tramps⁴ na igralištu i niko me skoro celu nedelju nije zvao *Crvić*.

Džas me čeka dole. Idemo u park da igramo fudbal. Pozvala je i tatu. *Dođi da gledaš Džejmija u novim patikama*, rekla je, ali je tata samo nešto promrmljao i upalio televizor. Delovao je mamurno. Nema sumnje, našao sam praznu flašu votke u kanti za đubre kad sam otišao da proverim. Džas je šapnula *Ionako nam on ne treba*, a onda je viknula *Idemo da se igramo*, kao da je to najuzbudljivija stvar na svetu.

Džas se prodrala da vidi da li sam spreman. Ja sam doviknuo *Skoro*, ali se nisam odmakao od prozora. Hoću da sačekam poštara. Obično dolazi između deset i jedanaest. Ne verujem da će mama zaboraviti. Važni rođendani u mom mozgu kao da su upisani onim neizbrisivim mastilom kojim nastavnici ponekad greškom pišu po beloj tabli. Možda se mama promenila od kad živi sa Najdželom, ko zna? Možda Najdžel ima svoju decu i mama sad, umesto naših, pamti njihove rođendane.

---

⁴ *Top Trumps* – igra s kartama koja se pojavila 1968. godine i bila veoma popularna u Engleskoj i među decom i odraslima. Karte su bile tematske (npr. prevozna sredstva, slavne ličnosti, nauka, sport, životinje, TV serije) i sadržale su slike i numeričke podatke, a cilj igre je da se uporede podaci na kartama igrača. Pobeđuje onaj koji ima adut u rukama, tj. kartu sa najboljim karakteristikama.
– *Prim. prev.*

Od bake ću sigurno nešto dobiti, čak i ako ne dobijem ništa od mame. Baka živi u Škotskoj, odakle je i tata, i ona nikad ništa ne zaboravlja iako ima osamdeset jednu godinu. Voleo bih da je češće viđam jer je ona jedina osoba koje se tata plaši i nešto mi se čini da bi ona jedina mogla da ga naterala da prestane da pije. Tata nas nikada ne vodi kod nje u posetu, a ona je suviše stara da bi vozila pa ne može da dođe kod nas. Mislim da mnogo ličim na baku. Ona je riđokosa i pegava, a i ja imam riđu kosu i pegice, i ona je jaka kao ja. Na Rouzinoj sahrani, ona je bila jedina osoba u celoj crkvi koja nije plakala. Uzgred, to mi je Džas rekla.

Park je udaljen nešto više od kilometar i trčali smo do tamo. Džas je valjda htela da sagori kalorije. Nekad, dok gledamo televiziju, ona diže i spušta noge bez ikakvog razloga i radi stotine čučnjeva svaki dan posle škole. Izgledala je smešno u dugačkom, tamnom kaputu sa onako svetlom roze kosom, dok je ubrzavala prolazeći pored gomile ovaca koje su blejale *beeee*. Ja sam i dalje pogledom tražio poštara, jer je bilo skoro jedanaest sati a nije došao dok smo bili kod kuće.

Kad smo stigli u park, tri devojčice su se ljuljale na lju-ljaškama i buljile u nas. Oči su im bile ljutite, kao da su imale žaoke u njima, a ja sam pocrveneo i zastao pored kapije. Džas se nije obazirala. Ona im je pritrčala i popela se na jednu lju-ljašku, stajala je na sedištu u svojim crnim čizmama. Devojčice su je gledale kao da je nenormalna, ali se Džas ljuljala i visoko i brzo, i smejala se gledajući u nebo kao da je ama baš ništa ne može uplašiti.

Džas je više talentovana za muziku, pa sam je lako pobedio sa sedam-dva. Najbolji gol sam dao iz voleja levom nogom. Džas misli da ću ove godine ući u tim. Kaže da su mi

patike čarobne i da će od mene napraviti Vejna Runija. Prsti na nogama me peckaju kao da je na njih bačena neka čarolija, i za trenutak sam poverovao da je Džas u pravu, sve dok nisam video da mi je prekinuta cirkulacija i da su mi stopala pomodrela. Džas je pitala *Jesu li ti patike male*, a ja sam rekao *Nisu, taman su mi*.

Bio sam uzbuđen kad smo se vraćali kući. Džas je stalno pričala kakve će nove pirsinge staviti a ja sam samo zamišljao prostirku u hodniku naše kuće. U glavi sam video paket. Veliki paket sa fudbalskom čestitkom prikačenom za sjajni ukrasni papir. Najdžel se nije potpisao ali je mama poslala mnogo poljubaca.

Kad sam otvorio ulazna vrata, znao sam da nešto nije u redu. Lako su se otvorila. Nisam se usudio da odmah pogledam dole i naterao sam sebe da se prisetim šta baka uvek kaže. *Dobre stvari stižu u malom pakovanju*. Pokušao sam da zamislim šta je sve malo mama mogla da mi pošalje kao poklon a da ipak bude lepo iako nije tako veliko da ne može da prođe kroz vrata. Iz nekog razloga jedino malo čega sam mogao da se setim bio je Rodžerov mrtvi miš, a od toga mi je pripala muka pa sam prestao da razmišljam.

Pogledao sam u prostirku. Na njoj je ležalo pismo. Prepoznao sam na koverti bakin kitnjasti rukopis. Iako sam odmah video da ispod njega nema ništa, ipak sam gurkao koverat nogom za slučaj da je mamin poklon baš malecki, kao bedž Mančester Junajteda, ili gumica za brisanje, ili bilo šta drugo.

Osećao sam da me Džas posmatra. Podigao sam pogled ka njoj. Jednom sam video psa kako pretrčava prometnu ulicu i ramena su mi se u tom trenutku tako naglo podigla, čak do ušiju, a obrve su mi se spojile dok sam iščekivao sudar. Tako je Džas gledala mene dok sam pretraživao pod. Brzo sam otvorio bakinu čestitku i glasno se nasmejao kad je novčanica od dvadeset funti ispala na tepih. *Zamisli samo*

šta sve super možeš da kupiš tim parama, rekla je Džas, i dobro je da me nije ništa pitala jer mi je u grlu bila knedla veličine zemaljske kugle.

Iz dnevne sobe smo čuli zvuk otvaranja konzerve i Džas se zakašljala da bi prikrila činjenicu da tata pije na moj rođendan. *Ajde da uzmemo malo torte*, rekla je vukući me u kuhinju. Nije bilo svećica, pa je zabola nekoliko mirišljavih štapića u sunder. Zažmurio sam čvrsto i poželeo da poklon od mame brzo stigne. Poželeo sam najveći paket na svetu, toliko veliki da će poštaru otpasti leđa dok ga bude nosio. Onda sam otvorio oči i video da mi se Džas smeši. Osetio sam se malo sebično pa sam, pre nego što sam uzeo vazduh, dodao i želju *Molim te da Džas uradi pirsing na pupku*. Dim se širio na sve strane ali nije bilo moguće oduvati štapiće pa se ni moje želje neće ostvariti.

Isekao sam tortu što sam pažljivije mogao jer nisam hteo da je pokvarim. Imala je ukus kao hleb. *Baš je super*, rekao sam a Džas se nasmejala. Znala je da lažem. Viknula je *Tata, hoćeš li parče torte*, ali nije bilo odgovora. Onda je pitala *Da li se osećaš starije*, a ja sam odgovorio *Ne*, jer se ništa nije promenilo. Iako sad imam dvocifren broj godina, osećam se isto kao kad sam imao devet godina. Isti sam kakav sam bio u Londonu. Džas je ista. I tata je isti. Nije išao na gradilište iako mu je čovek na telefonskoj sekretarici ostavio pet poruka za dve nedelje.

Džas je gricnula samo ćoškić jednog parčeta torte i pitala me da li želim svoj poklon. Viseći ukrasi su zazveckali kad smo otvorili vrata njene sobe. Rekla je *Nisam ga umotala* i predala mi je malu plastičnu kesu. U njoj je bio blok za crtanje i neke fensi olovke, najlepše koje sam ikada video. *Prvo ću tebe da nacrtam*, rekao sam. Isplazila je jezik i ukrstila oči. *Samo ako ćeš da me nacrtáš ovakvu*.

Posle ručka smo gledali *Spajdermena*. To je najbolji film svih vremena. Sedeli smo na podu njene sobe sa navučenim

zavesama i umotani u jorgan, iako je bilo rano popodne. Rodžer se sklopčao u mom krilu. On je stvarno moj mačak. Jedino ja brinem o njemu. Nekada je bio Rouzin. Kad je imala sedam godina ona je molila i molila da joj nabave kućnog ljubimca. Mama je pristala. Stavila je mačku u kutiju i vezala mašnicu a kad je Rouz otvorila poklon vriskala je od sreće. Mama mi je ispričala tu priču najmanje sto puta. Ne znam da li zaboravi da mi je već pričala, ili jednostavno voli da je priča ponovo, ali uvek se smeška, pa se ja samo ugrizem za jezik i pustim je da završi. Voleo bih kad bi mi mama poslala neku životinju za rođendan. Pauk bi bio najbolji, jer bi mogao da me ugrize i dobio bih specijalne moći kao Spajdermen.

Kad sam sišao posle filma, skoro cela torta je nestala. Ostao je samo jedan zalogaj na tanjiru, ali to parče nije bilo lepo kao ono što sam ja isekao. Bilo je raskomadano. Ušao sam u dnevnu sobu i zatekao tatu kako hrče na sofi s mrvicama na podvaljku. Na podu su bile tri prazne konzerve piva a flaša votke je podupirala jastuk. Sigurno je bio mnogo pijan kad nije primetio da torta nije baš ukusna. Kad sam ponovo krenuo gore, pogledao sam prema mojoj sestri na kaminu. Pored urne je bio komad torte i, iz nekog razloga, to me je baš razljutilo. Prišao sam Rouz pa sam, iako sam znao da je mrtva i da ne može da čuje ni jednu jedinu reč, šapnuo *Danas je moj rođendan, a ne tvoj*, i strpao sam kolač u usta.

Dva dana kasnije, bio sam u bašti iza kuće i crtao sam zlatnu ribicu u ribnjaku trudeći se da ne oslušujem dolazi li poštar. Stalno sam sebi iznova govorio da poklon neće stići ali sam, čim sam čuo korake na stazi, utrčao u kuću. Nekoliko pisama je palo na pod. Ništa od mame. Ali onda se začulo kucanje na vratima i tako sam brzo otvorio da je poštar poskočio. Rekao je *Paket za Džejmsa Metjuza*, a meni su ruke

drhtale dok sam ga uzimao. Poštar je rekao *Potpisi ovde* s toliko dosade u glasu kao da nije znao da se događa nešto neverovatno. Kao da sam pravi Vejn Runi, naškrabao sam svoje ime kao autogram. Onda se poštar okrenuo i otišao, što je bilo pravo olakšanje. Za trenutak sam se zabrinuo da su mu možda stvarno pucala leđa, ako se želje zaista ostvaruju.

Poneo sam poklon na sprat, ali ga nisam otvarao deset minuta. Adresa je bila ispisana urednim velikim slovima. Prstom sam prevlačio po slovima na braon papiru, zamišljajući mamu kako ispisuje moje ime što lepše ume. Onda odjednom više nisam mogao da čekam, pocepao sam ukrasni papir, zgužvao ga u lopticu i bacio je na pod. Kutija je bila sasvim obična i nije odavala ništa. Rouz je volela kutije, tata mi je jednom rekao da je od njih pravila svemirske brodove, zamkove i tunele. On kaže da je, kad je bila mala, volela kutije više i od samih poklona.

Ja nisam Rouz, pa mi je laknulo kad sam čuo da nešto zveckea kad sam prodrmao kutiju. Otvorio sam je. Srce mi je tuklo kao divljem zecu kad se iznenada nađe ispred farova automobila na seoskom putu. U prvom trenu se zaledi, suviše uplašen da bi se pomerio. Ali onda eksplodira i brzo skoči. U kutiji je bio nekakav crveno-plavi materijal. Izručio sam ga na krevet uz kez od uva do uva, kao viseća ležaljka obešena između dve palme. Materijal je bio mek a pauk prišiven s prednje strane bio je veliki, crn i opasan. Obukao sam majicu sa Spajdermenom i pogledao se u ogledalo. Džejmi Metjuz je nestao. Na njegovom mestu je stajao superheroj. Na njegovom mestu je stajao Spajdermen.

Da sam imao na sebi novu majicu kad sam išao u park ne bih se plašio onih devojčica. Potrčao bih za Džas i skočio na ljuljašku, na jednu nogu, i ne bih klecnuo. Ljuljao bih se više i brže nego iko ikada, a onda bih u skoku poleteo kroz vazduh i one devojčice bi samo viknule *Vau*. Ja bih se glasno smejaio *HAHAHAHAHAHA* a možda bih čak i opsovao. Si-

gurno ne bih stajao na deset metara od njih sav crven i drhtao kao kukavica.

Na čestitki je bio fudbaler u dresu Arsenal. Mama je sigurno mislila da je Mančester Junajted jer i jedni i drugi imaju crvene dresove. Pisalo je *Mom velikom dečaku za deseti rođendan. Želim ti divan rođendan. Voli te mama*, i tri crvena poljupca ispod. Mislio sam da ne mogu biti srećniji pre nego što sam video šta piše pod P.S., na dnu: *Jedva čekam da te uskoro vidim u majici.*

Ponavljao sam tu rečenicu sto puta i još mi se i sad mota po glavi, kao kad pas juri svoj rep ukруг. Sedim na jastuku pored prozora a Rodžer prede. On zna da je danas bio dobar dan. Zvezde sijaju jače nego ikada pre i izgledaju mi kao stotine upaljenih svećica na crnom rođendanskom kolaču. I kad bih mogao da ih ugasim, ne bih poželeo ništa drugo. Danas je sve bilo savršeno. Pitam se da li je mama već rezervisala karte za voz. A možda Najdžel ima kola, možda će joj ih dati, mada mislim da mama ne bi volela da vozi toliki put. Ona mrzi gužvu u saobraćaju i svuda po Londonu ide peške. Stići će ona već nekako ovamo, jer želi da me vidi pre početka školske godine i da mi poželi *Srećno i Budi dobar*, i sve ono što mame obično kažu deci. A svakako želi i da me vidi u novoj majici. Neću je skidati dok se ona ne pojavi, za svaki slučaj. I spavaću u njoj jer superheroji uvek dežuraju a ona može da stigne kasno uveče, ako voz kasni ili ako uleti u saobraćajnu gužvu. Možda neće doći večeras ili sutra, a ni prekosutra, ali mama je rekla *Vrlo skoro* i tako je i mislila – *Vrlo skoro*, a ja ću je dočekati spreman.

Učiteljica me je stavila da sedim pored jedinog muslimana u celoj školi. Rekla je *Ovo je Sanija* i buljila u mene pošto ja nisam seo. Oči gospođe Farmers nemaju boju. Bleđe su od sive boje. Izgledaju kao televizor koji nema prijem slike i sve je na ekranu sivo. Ima mladež na bradi i dve dlake koje se uvrću iz sredine. Ne bi ih bilo teško iščupati. Ona možda i ne zna da ih ima. A možda joj se sviđaju. *Je l' postoji neki problem*, pitala je gospođa Farmers i svi u razredu su se okrenuli i gledali. Hteo sam da viknem *Muslimani su mi ubili sestru*, ali to nije nešto što čovek kaže pre nego što kaže *Zdravo, ja sam Džejmi ili Imam deset godina*. I tako sam samo seo uz samu ivicu klupe i trudio se da ne gledam prema Saniji.

Tata bi poludeo da sazna. On je i otišao iz Londona najviše da bi pobegao od muslimana. *U Jezerskoj oblasti nema tih stranih uljeza* govorio je. *Samo pravi Britanci koji gledaju svoja posla*. U Finsburi parku ih je bilo na hiljade. Žene u dugačkim ogrtačima, pokrivenih glava, kao da su se prerušile u duhove za Noć veštica. Džamija je bila nešto dalje, u našoj ulici, i vidali smo ih kako odlaze na molitvu. Baš sam želeo da zavirim unutra ali mi je tata rekao da se držim po-dalje.

Moja nova škola je mala. Okružena je planinama i šumom, a potok protiče ispred kapije, tako da se na igralištu čuje žubor vode kao kad voda klokoće u sudoperi. U Londonu se moja škola nalazila u glavnoj ulici i sve što se moglo videti, čuti ili namirisati bio je saobraćaj.

Pošto sam izvadio pernicu, gospođa Farmers je rekla *Dobrodošao u našu školu* i svi su pljeskali. Pitala je *Kako se zoveš*, a ja sam odgovorio *Džejmi*. Onda je ona pitala *Odakle si došao*, a neko je šapnuo *Iz Zemlje luzera*, ali sam ja rekao *Iz Londona*. Gospođa Farmers je rekla da bi ona volela da vidi London ali je rekla da je daleko da vozi a meni se odmah nešto steglo u stomaku jer mi je mama odjednom izgledala hiljadama kilometara daleko. Rekla je *Tvoj dosije još nije stigao iz stare škole, pa nam najbolje sam ispričaj nešto o sebi*. Nije mi padalo na pamet baš ništa. Onda je gospođa Farmers pitala *Koliko braće i sestara imaš*, a ja nisam mogao da odgovorim čak ni na to, jer nisam znao da li se Rouz računa ili ne. Svi su počeli da se kikoću a gospođa Farmers ih je učutkivala *Pst, deco*, a onda je ponovo pitala *Imaš li kućne ljubimce*. Rekao sam *Imam mačka Rodžera*. Učiteljica se nasmešila i odgovorila *Hrčka Rodžera, to je baš lepo*.

Prvi zadatak je bio da napišemo rad na dve strane pod naslovom „Moj divni letnji raspust“, i da obratimo posebnu pažnju na tačke i velika slova. To je bilo prilično lako ali je mnogo teže bilo smisliti nešto divno sa letnjeg raspusta. Jedine lepe stvari koje su mi se dogodile za vreme ovog raspusta bile su gledanje filma *Spajdermen* i pokloni koji sam dobio od mame i Džas. To sam i napisao i stalo je na jednu stranu jer sam pisao baš krupnim slovima. Onda sam sedeo i zurio u svesku, bilo mi je krivo što nisam pisao o sladoledu ili zabavnim parkovima ili plivanju u moru.

Ostalo je još pet minuta, rekla je gospođa Farmers dok je ispijala kafu i gledala na sat. Svako može da napiše dve strane, a neko čak i tri. Jedan dečak je pogledao uvis. Gospođa Farmers mu je namignula a dečak se sav zarumeneo. Uneo se tako da je skoro nabio nos u klupu i počeo da piše brzo kao da mu hiljade reči izleću iz olovke dok je opisivao svoj divni letnji raspust.

Još tri minuta, rekla je gospođa Farmers. Olovka mi je napravila fleku jer se zaglavila na početku druge strane i sedam minuta je nisam pomerio.

Izmisli nešto. Te reči su prošaputane tako tiho da sam pomislio da mi se samo učinilo. Pogledao sam u Saniju a njene oči su blistale kao barica na suncu. Bile su tamno-smeđe, skoro crne, na glavi je imala belo platno koje joj je skroz prekivalo kosu, osim jednog pramena. Taj pramen je padao pored obraza i bio je crn, prav i sjajan kao negro bombona. Bila je levoruka, na ruci joj je zveckalo šest narukvica dok je pisala. *Izmisli nešto*, ponovila je i nasmešila mi se. Zubi su joj se još više beleli zbog braon kože.

Nisam znao šta da radim. Muslimani su ubili moju sestru ali nisam hteo da upadnem u nevolje već prvog dana u školi. Zakolutao sam očima kao da mislim kako je Sanijin savet glupost, ali je tada gospođa Farmers viknula *Imate još dva minuta*. I onda sam počeo da pišem što sam brže mogao, izmišljajući brzo tobogane i putovanje na more i pronalaženje rakova u vodi između stena. Opisao sam mamu kako se smeje od srca dok galeb pokušava da joj pojede ribu i pomfrit iz ruke i tatu kako mi pravi najveći peščani zamak na svetu. Napisao sam da je bio tako veliki da je cela moja porodica mogla da uđe unutra ali je to zvučalo preterano pa sam precrtao. Napisao sam kako je Džas izgorela na suncu, dok je Rouz lepo pocrnela. Zastao sam za milisekund dok sam pisao to poslednje jer, iako sam sve slagao, to je bila

najveća laž. Ali tada je gospođa Farmers viknula *Šezdeset sekundi* – a moja olovka je jurcala preko papira i pre nego što sam se osvestio, napisao sam ceo pasus o Rouz.

Gospođa Farmers je viknula: *Vreme je isteklo*. Pitala je *Ko želi da nam ispriča o svom raspustu*, a Sanijina ruka se podigla i njene narukvice su zazveckale kao zvončići na vratima neke prodavnice. Gospođa Farmers je pokazala prstom ka njoj, zatim ka onom rumenom dečaku, a onda je pokazala na dve devojčice i zatim ka meni, iako ja nisam digao ruku. Hteo sam da kažem *Ne hvala*, ali su mi reči zastale u grlu negde kod krajnika. Pošto se nisam ni pomerio, ona je pomalo ljutito rekla *Hajde, Džejmse*, pa sam ustao i krenuo ka tabli. Noge su mi bile teže nego obično a neko je pokazao prstom na mrlju na mojoj majici sa Spajdermenom. Čokoladne pahuljice se rastope u mleku i mogu da se piju, al' naprave fleku kad se prospu.

Dečak je prvi čitao i to je trajalo sto godina, a gospođa Farmers je pitala *Koliko strana si napisao, Danijele*, a Danijel je odgovorio *Tri i po*, a oči samo što mu nisu iskočile, toliko se naduo od ponosa. Onda je čitala devojčica po imenu Aleksandra, pa je devojčica Mejsi opisala svoj raspust koji je bio ispunjen zabavama i novim lutkama i putovanjem u Pariz. Onda je došao red na Saniju.

Nakašljala se. Oči su joj se suzile na dva iskričava proreza. *Trebalo je da bude divan raspust*, čitala je. Napravila je dramsku pauzu i pogledala po odeljenju. Napolju je protutnjao kamion. *Hotel je lepo izgledao na internetu. I šuma je bila divna, bez kuća u okolini. Pravo mesto za odmor, rekla je mama. Nije mogla više da pogreši*. Danijel je zakolutao očima. *Prve noći nisam mogla da spavam zbog oluje. Nešto je udaralo o prozor i ja sam mislila da je grana na vetru. Ali*

lupnjava nije prestala ni kad se vetar umirio, pa sam ustala iz kreveta i razmakla zavese. Sanija je iznenada vrisnula iz sve snage a gospođa Farmers samo što nije pala sa stolice. Onda je Sanija brzo nastavila da čita: Umesto grane, mrtva ruka je kucala na moj prozor a zatim se pojavilo lice bez zuba i raščupane kose, Pusti me unutra, devojčice, pusti me unutra, reklo je. I tako sam ja...

Gospođa Farmers je ustala držeći se za srce. *Vrlo zabavno, kao i uvek, Sanija. Mnogo ti hvala.* Sanija se izgleda iznervirala što joj nije dozvolila da pročita do kraja. Onda je došao red na mene. Pročitao sam što sam brže mogao, mrmljajući one delove o Rouz. Grizla me savest što sam svima ispričao kako se zabavljala na plaži, dok je ona u stvari bila u urni na kaminu. *Koliko godina imaju tvoje sestre,* pitala je gospođa Farmers. *Petnaest,* odgovorio sam. *Aha, one su bliznakinje,* rekla je, kao da je to nešto najlepše na svetu. Klimnuo sam glavom a ona je dodala: *To je baš lepo.* Pocrveneo sam kao roze marker. Sanija me je dugo i uporno gledala. Znam da je pokušavala da odgonetne koji je deo moje priče izmišljen i to me je nerviralo, pa ni ja nisam skidao pogled s nje. Umesto da joj bude neprijatno ona se nasmešila onim svojim belim zubima i namignula mi je kao da imamo zajedničku tajnu.

Odlično, rekla je gospođa Farmers. *Za korak ste bliži Raju.* Danijel je blistao ali meni je to bilo glupo. Naši sastavi su bili dobri ali ne verujem da bi baš ostavili takav utisak na Isusa. Ali kada se gospođa Farmers nagnula preko katedre po prvi put sam pogledao u pano. Na njemu je bilo petnaest paperjastih oblačića koji su se dijagonalno kretali naviše. U gornjem desnom uglu bila je ispisan reč RAJ slovima od zlatnog kartona. U donjem levom uglu nalazilo se trideset anđelčića a svaki je imao velika srebrna krila. Na svakom desnom krilu anđelčića pisalo je ime učenika iz razreda. Anđeli bi izgledali baš svetački da nisu imali čiode zabodene

u glavu. Svojom punačkom rukom gospođa Farmers je premestila mog anđelčića na prvi oblak. Onda je to isto uradila i sa Aleksandrinim i Mejsinim anđelčićima, ali je onda Danijelov anđelčić proleteo pored prvog oblačića u nizu i prikacila ga je na drugi oblak.

U vreme ručka sam pokušao da nađem drugove. Ne želim da i ovde bude kao u Londonu. U staroj školi svi su me zvali *Seka-persa* jer volim umetnost, *Štreber* jer sam pametan i *Čudak* jer mi je teško da pričam s nekim koga ne poznajem. Džas mi je jutros rekla *Važno je da nađeš drugove ovog puta*, i bilo mi je neprijatno jer je to rekla kao da je znala da sam u Londonu pauzu za ručak radije provodio u biblioteci nego u dvorištu.

Šetao sam okolo tražeći nekoga s kim bih mogao da pričam. Sanija je jedina bila sama. Svi ostali iz mog odeljenja sedeli su na travi i bili okruženi društvom. Devojčice su pravile venčiče od belih rada a dečaci su šutirali loptu. Iz sveg srca sam želeo da se igram s njima, ali se nisam usuđivao da ih pitam da li mogu da im se pridružim. Umesto toga, legao sam blizu njih i pravio se kao da se sunčam, nadajući se da će me neki dečak pozvati. Zažmurio sam i slušao žuborenje potoka i smeh dečaka i ciku devojčica kad bi lopta pala blizu njih.

Pomislio sam da je neki oblak prekrrio sunce jer sam se odjednom našao u senci. Pogledao sam uvis i ugledao dva sjajna oka, tamnu kožu i jedan pramen kose koji je lepršao na vetru. Rekao sam *Skloni se*, a Sanija je rekla *Šarmantno*, i pružila se pored mene uz smešak. Ja sam pitao *Šta hoćeš*, a ona je odgovorila *Da pričam sa Spajdermenom*, a onda je otvorila dlan koji je, začudo, bio rozikast, a na njemu je bio prsten napravljen od glinamola.

I ja sam isto, šapnula je, gledajući okolo da se uveri da niko ne sluša. Hteo sam da je ignorišem, ali me je kopkalo

na šta misli pa sam pitao *Šta si ti isto*, a onda sam namerno zevnuo da bi izgledalo kao da me njen odgovor uopšte ne interesuje. *Zar nije očigledno*, rekla je, pokazujući na maramu omotanu oko svoje glave i ramena. Naglo sam se pridigao. Izgleda da su mi usta bila širom otvorena jer mi je uletela muva i zaustavila se na jeziku. Zakašljao sam se i ispljunuo je a Sanija se nasmejala. *Mi smo isti* rekla je, a ja sam povikao *Nismo*. Sedeći s društvom, Danijel nas je posmatrao. *Uzmi*, nasmešila se pružajući mi prsten. Kleknuo sam i odmahnuo glavom. To je sigurno bio neki muslimanski običaj, iako kad smo učili o Ramadanu u školi nikad nisam čuo za davanje i primanje prstena od glinamola. *Hajde*, rekla je, mrdajući srednjim prstom desne ruke. Na prstu joj je bio tanak prsten na čijem vrhu je bio utisnut braon kamen kao dijamant. Rekla je: *Magija neće delovati ako i ti ne nosiš isti*, a ja sam rekao *Moju sestru je raznela bomba*, uspravio sam se i otrčao.

Srećom, debela servirka je tad dunula u pištaljku i ja sam se dao u trk do učionice. Kad sam seo na svoje mesto, u glavi mi je bubnjalo i morao sam nešto da popijem. Znojave ruke su ostavile trag na klupi. U hodniku se čuo smeh dok se društvo sa travnjaka vraćalo u učionicu. Svako od njih je imao venčić od belih rada oko ruke. I dečaci. Iako su izgledali smešno, želeo sam da i ja imam narukvicu od cveća. Sanija je ušla poslednja. Ni na njenoj ruci nije bilo ničega. Nasmešila se kad me je ugledala i mahnula mi je ispred lica, s prstenom od glinamola na srednjem prstu.

Prvo smo malo radili matiš, pa smo završili sa geografijom. Nijednom nisam pogledao u Saniju. Bio sam zbunjen i uznemiren, kao da sam izneverio tatu. Iako je moja koža bela i moj engleski bez akcenta, iako mislim da ne treba bacati bombe ni na čije sestre, sigurno sam uradio nešto čime sam naveo Saniju da pomisli kako želim muslimanski nakit.

Učiteljica je rekla *Pakujte se*, i ja sam požurio da stavim knjigu iz geografije u svoju novu fioku. Na njoj je pisalo *Džejms Metjuz*, a pored mog imena bila je i slika lava, pa sam se setio srebrnog lava na nebu. Otvorio sam fioku i ugledao nešto malo belo ispod knjige iz engleskog. Latice. Podigao sam pogled i ugledao Danijela koji mi se smešio. Klimnuo mi je i pokazao glavom da pogledam bolje. Pomerio sam knjigu iz engleskog u stranu i srce je htelo da mi iskoči iz grudi. Venčić od belih rada. Danijel je podigao palčeve uvis. Ruke su mi drhtale dok sam mu uzvraćao i odjednom sam jedva čekao da stignem kući da ispričam Džas kako mi je prošao dan. Sanija se pojavila pored mene, razgledajući narukvicu s čudnim izrazom lica. Ljubomora. Pažljivo sam je uzeo, nestrpljiv da je stavim oko ruke, ali se ona raspala. Danijel je počeo da se smeje. Srce mi je udaralo kao ludo a u grudima mi se stvorila velika crna rupa iz koje je sreća iscurila i razlila se po podu učionice. To nije narukvica. Nije nikada ni bila narukvica – samo gomila cvetova. A Sanija nije bila ljubomorna. Bila je ljuta. Oči su joj sevale dok je gledala u Danijela, pogleda oštrog kao razbijeno staklo.

Danijel je potapšao po ramenu dečaka po imenu Rajan. Nešto mu je šapnuo na uvo. Cerili su se gledajući u mene i podigli su palčeve uvis. Onda su se zacerekali i izašli iz učionice. Poželeo sam da srebrni lav s neba može da se stušti na Zemlju i odgrize im glave.

Prsten će te štiti, šapnula je Sanija a ja sam odskočio milion metara od poda. Samo smo nas dvoje ostali u učionici. *To je deo njegove čarolije*. Rekao sam *Ne treba mi zaštita*, a Sanija se nasmejala. *Čak i Spajdermenu je ponekad potrebna pomoć*. Sunčevi zraci su se probijali kroz prozor i odbijali se o maramu na Sanijinoj glavi, i u deliću sekunde pomislio sam na nešto čisto kao što su anđeli i oreoli i Isus i bela šećerna pena. Ali onda mi se u glavi pojavila slika tatinog lica

i odagnala sve druge misli. Video sam njegove tanke usne i oči skupljene dok izgovara *Muslimani su zarazili ovu zemlju, kao bolest*, što nije baš tačno. Oni nisu zarazni i od njih se ne dobijaju crvene fleke kao kod malih boginja i, koliko ja znam, od njih se ne dobija čak ni temperatura.

Ustuknuo sam od nje, pa još jedan korak unazad dok nisam udario u stolicu jer su mi oči bile prikovane za Sanijino lice. Kad sam stigao do vrata, ona je rekla *Kako ne razumeš*, a ja sam rekao *Ne*. Ona je ćutala a ja sam se bojao da je razgovor završen. Uzdahnuo sam kao da je ona najdosadnija osoba na svetu i okrenuo sam joj leđa kao da ću da krenem. Onda je ona rekla *Pa, trebalo bi da razumeš jer smo nas dvoje isti*. Zastao sam i rekao jasno *Ja nisam musliman*. Sanijin smeh je bio zvonak kao zveckanje njenih narukvica. *Nisi*, rekla je, *ali jesi superheroj*. Brzo sam se povratio. Oči su mi se iskolačile kao loptice za bilijar. Pokazala je braon prstom na tkaninu omotanu oko njene glave koja joj je padala niz leđa. *Spajdermenu, ja sam Super Em*. Onda mi je prišla i dotakla mi ruku, i pre nego što sam mogao da se otrgnem, otišla je. Suvih usta, očiju velikih kao planete, gledao sam za Sanijom koja je trčala niz hodnik, i po prvi put sam primetio da šal koji joj leprša oko tela izgleda kao plašt superheroja.

To se dogodilo na današnji dan pre pet godina. Na televiziji prikazuju emisiju za emisijom posvećenu 9. septembru. Petak je, pa ne možemo da idemo na plažu, jer moramo u školu. Mislim da ćemo ići sutra. Tata ništa nije rekao ali sam video da na internetu traži Sent Biz, najbližu plažu u okolini, a sinoć je milovao urnu kô da se oprašta od nje.

Verovatno opet neće ništa uraditi, pa se ja još ne opraštam. Ja ću se oprostiti ako stvarno bude rešio da se odvoji od Rouzinog pepela i prospe ga po moru. Pre dve godine me je naterao da dodirnem urnu i da joj šapatom uputim poslednje reči a ja sam se osećao kao budala jer sam znao da ona ne može da me čuje. Osećao sam se još gluplje kad se već sutradan ponovo pojavila na kaminu i moje opraštanje nije imalo nikakvog smisla.

Džas neće ići u školu pošto je mnogo uznemirena. Ponekad zaboravim da je Rouz bila njena sestra bliznakinja i da su deset godina provele zajedno, tačnije deset godina i devet meseci, ako se računa i vreme provedeno u maminom stomaku. Baš me interesuje da li su se gledale dok su bile tamo unutra. Kladam se da je Džas virila, bar malo. Ona je mnogo radoznala. Pre neki dan sam je zatekao u mojoj sobi kako mi pretura po školskoj torbi. *Samo proveravam da l' si uradio domaći*, rekla je. To je nekada bio mamin posao.

Mora da im je bilo tesno, dve bebe u mami. Verovatno zato nisu bile baš bliske. Džas mi je rekla da je Rouz volela da komanduje, da je uvek morala da bude u centru pažnje i da je plakala kad god nije bilo po njenom. *Drago mi je što je ona umrla a ne ti*, rekao sam, smeškajući se nežno. Džas se namrštila. *Mislim, ako je jedna od vas dve baš morala da umre*. Donja usna joj je zadrhtala. *Zar nije bar malčice lepo bez nje*, pitao sam, a bio sam ljut. Džas je govorila za Rouz da je bila nezgodna, a ne za mene. *Zamisli senku bez čoveka*, odgovorila je. Pomislio sam na Petra Pana. Njegova senka se mnogo bolje zabavljala u Vendinoj sobi kad Petar Pan nije bio tamo. Hteo sam to da objasnim Džas, ali se ona rasplakala pa sam joj samo pružio maramicu i uključio televizor.

Kad sam tog jutra jeo svoje *čokopops* cerealije, Džas me je pitala hoću li i ja da ostanem kod kuće. Odmahnuo sam glavom. *Siguran si*, pitala je zagledana u svoj horoskop na laptopu. *Ne moraš da ideš ako si uznemiren*. Zgrabio sam sa kredenca sendviče koje mi je napravila za ručak. *Petkom imamo likovno a to mi je omiljeni predmet*, objasnio sam. *Danas je red na šesti razred da ide u školsku prodavnicu*. Potrčao sam uz stepenice da uzmem 20 funti od bake.

Na Zboru je učiteljica izgovorila molitvu za sve porodice koje su bile pogođene tragedijom 9. septembra, a meni se činilo kao da je reflektor uperen u moju glavu. U Londonu sam mrzeo 9. septembar, jer su svi u školi znali šta se dogodilo. Niko sa mnom nije razgovarao cele godine i onda su na taj dan svi hteli da mi budu prijatelji. Govorili su *Sigurno ti nedostaje Rouz*, ili *Kladim se da ti Rouz nedostaje*, a ja sam morao da potvrdim i da tužno klimam glavom. Ovde, međutim, niko nije znao ništa i nisam morao da se pretvaram i želeo sam da tako i ostane.

Kad smo svi rekli *Amin*, digao sam pogled s molitvenika. U deliću sekunde sam pomislio da ću se izvući ali sam onda

ugledao dva oka koja su se caklila. Sanija je sedela prekrštenih nogu, brada joj je bila oslonjena na levu ruku a ona je grickala vrh malog prsta i zurila u mene. Iznenada sam se prisetio svojih reči *Moju sestru je raznela bomba* i iz Sanijinog pogleda sam shvatio da se i ona toga setila.

Nisam razgovarao s njom otkad sam saznao da je super-heroína. Voleo bih da je pitam za Super Em, ali kad god otvorim usta pomislim na tatu pa se ugrizem za usnu i reči ostanu zarobljene. Kad bi znao da želim da razgovaram sa muslimankom, izbacio bi me iz kuće, a ja nemam gde da odem pošto mama živi s Najdželom. Ima već dve nedelje otkako je poslala poklon a još nije došla u posetu. Iako se majica sa Spajdermenom isprljala, ja je ne skidam da je ne bih izneverio. Ionako nije mama kriva što je ostala u Londonu. Kriv je gospodin Voker. On je njen šef u umetničkoj školi i zlobniji je od najveće zloće za koju znam, a to je Zeleni Goblin iz Spajdermena. Jednom nije pustio mamu da ide na venčanje svoje prijateljice iako ga je baš lepo zamolila. Drugi put nije hteo da joj dâ slobodan dan za sahranu gospođe Bist. Mama kaže da joj nije toliko žao što nije išla na sahranu, jer je gospođa Bist bila ćaknuta i volela je svuda da zabada nos, ali je kupila crnu haljinu kod Neksta i ne može da je vrati jer je Rodžer pojeo etiketu.

U jednom dokumentarcu na televiziji neko je pričao kako je izgubio nećaku 9. septembra i nisu bili u stanju da izgovore više od četiri reči a da ne briznu u plač. Jedan reporter je stalno zivkao mamu i tatu telefonom. Oni nikada nisu dali intervju. Ja ne bih imao ništa protiv kad bi neko hteo da snimi mene i da mi postavi pitanja, ali ja se ne sećam ničega u vezi s tim danom osim velike eksplozije i mnogo plakanja.

Mislím da je tata krivio mamu i da su zato počeli da se mrze. Njih dvoje skoro nikad nisu razgovarali. Nisam mislio da je to čudno sve dok jednom nisam otišao na četiri dana

kod Luka Brenstona, dok smo se družili. Njegovi roditelji su se držali za ruke i smejali su se i pričali. Moji mama i tata su razgovarali samo o praktičnim stvarima tipa *Dodaj mi so*, ili *Jesi li nahranio Rodžera*, ili *Skini te proklete cipele, samo što sam oprala tepih*.

Džas se seća kako je nekad bilo, pa je njihovo ćutanje uznemirava. Mene ne uznemirava, jer ih ne znam drugačije. Jednom smo se za Božić žestoko posvađali dok smo igrali *Skrebl*⁵ i ja sam je zveknuo tablom po glavi a ona je pokušala da mi ubaci slova u džemper. Mama i tata nas nisu čak ni izgrdili. Samo su sedeli u dnevnoj sobi i gledali svako na svoju stranu kad im je Džas pokazala čvorugu iznad nosa. *Mi smo nevidljivi*, rekla mi je kasnije, vadeći slovo R iz moje kragne. Ja sam i želeo da bude tako. Kad bih mogao da biram neku natprirodnu moć, više od svega želeo bih da mogu da budem nevidljiv, čak i više nego da mogu da letim. *Kao da smo i mi mrtvi*, nastavila je Džas dok je izvlačila slovo T iz mog rukava.

Bili smo na trgu Trafalgar skveru kad se to dogodilo. To je bila mamina ideja. Tata je hteo da idemo na izlet u park, ali je mama htela da vidi izložbu u gradu. Tata voli prirodu jer je odrastao u brdima Škotske, a u London se preselio tek kad je upoznao mamu. *Vredi živeti jedino u prestonici*, jednom je rekla, pa sam je zamišljao kako sedi u na velikom prestolu na kojem piše „London“.

Džas mi je rekla da je dan lepo počeo, bilo je sunčano ali hladno pa se mogao videti dah kao dim cigarete. Ja sam bacao mrvice hleba na zemlju i smejao se kad bi golub pokušao da ih uzme. Džas i Rouz su trčale i rasterivale ptice i mama se smejala. Tata je rekao *Prekinite s tim, devojke*.

---

⁵ *Ukrštene reči*, igra za 2 do 4 igrača, u kojoj je cilj da se od nasumično izvučenih slova sastave reči koje se slažu na tablu. (Duže i neobične reči donose veći broj poena.) – *Prim. prev.*

Mama je rekla *Ne rade ništa loše*, ali je Džas potrčala ka tati jer je mrzela da upada u nevolje. Rouz nije bila tako dobra. U stvari, ona je bila baš nevaljala i, prema Džasinim rečima, bila je neposlušna i u školi, ali se toga sada niko ne seća kad je mrtva i savršena. Džas je uhvatila tatu za ruku i doviknula *Rouz, vrati se*, ali je mama rekla *Oh, pusti je*, i kikotala se dok se Rouz vrtela ukруг zabačene glave i raširenih ruku. Ptice su letele oko nje, mama je vikala *Vrti se brže*, a onda se začuo prasak i Rouz je raznetu u komadiće.

Džas kaže da se sve zacrnelo jer je bilo mnogo dima, uši su nam se zaglušile jer je eksplozija bila strašno jaka. Iako joj je pukla bubna opna, čula je tatu kako vrišti *Rouz, Rouz, Rouz*.

Posle se saznalo da je to bio teroristički napad. Bombe su bile raspoređene u petnaest kanti za đubre svuda po Londonu i sve su bile tempirane da eksplodiraju u isto vreme, tog devetog septembra. Tri nisu bile ispravne pa je tako eksplodiralo samo dvanaest bombi, ali je i to bilo dovoljno da ubije šezdeset dvoje ljudi. Rouz je bila najmlađa osoba koja je poginula. Niko nije znao ko je to uradio sve dok grupa muslimana nije postavila nešto na internetu gde su priznali da su to uradili u ime Alaha, a to je muslimanska reč za Boga i rimuje se s nečim što sam često izgovarao kad sam imao sedam i po godina i želeo da postanem mađioničar. *Voilà*⁶.

Televizija je snimila film o tome. Napravili su rekonstrukciju bombaškog napada 9. septembra. Rouz nije bilo u tom filmu jer mama i tata nisu dali dozvolu, ali je bilo zanimljivo videti šta se dešavalo za vreme drugih eksplozija po gradu. Jedan čovek koji je poginuo nije trebalo da bude u gradu.

---

⁶ Reč Alah se izgovara *Ala'*, isto kao i francuska reč *voilà* (evo!). Koriste je mađioničari širom sveta kad prikazuju rezultat trika. – *Prim. prev.*

Njegov voz, koji je išao od stanice Justen do stanice Manchester Pikadili, otkazan je zbog kvara na signalnom uređaju. Da ne bi čekao drugi voz on je odlučio da malo razgleda Kovent Garden. Bio je gladan pa je kupio sendvič a papir je bacio u kantu za đubre i bio je mrtav. Da se signalni uređaj nije pokvario ili da nije kupio sendvič, ili čak da je jeo malo sporije ili nekoliko sekundi brže, možda ne bi bacio papir baš u trenutku kad je bomba eksplodirala. I tako sam nešto shvatio. Da nismo bili na Trafalgar skveru, ili da nije bilo golubova, ili da je Rouz bila poslušna a ne nestašna devojčica, bila bi još živa a moja bi porodica bila srećna.

Sve mi je to bilo čudno pa sam promenio kanal. Nije bilo ničega osim reklama. Džas je ušla vukući se i rekla *Tata je zaspao*, što je zvučala kao veliko olakšanje za nju a ja sam se osećao loše. Nisam joj nimalo pomogao. Samo sam pojačao ton na televizoru što sam glasnije mogao da ne bih morao da slušam povraćanje iz kupatila. Džas je rekla *Biće mu bolje sutra*. Pitao sam *Hoćeš da se igramo 'pogađanja reklama'*, igru koju sam ja izmislio i u kojoj treba pogoditi šta se reklamira pre nego što to kažu na televiziji. Ona je klimnula glavom ali se pojavila reklama koju nikada ranije nismo videli pa nismo mogli da se igramo. Na ekranu se pojavilo veliko pozorište a glas je najavio *Najveći britanski talentat – šou koji ostvaruje vaše snove. Pozovite ovaj broj da biste promenili svoj život*, a ja sam pomislio kako bi bilo lepo da podignem slušalicu kao odrastao čovek i da naručim drugačiji život od onog koji imam, kao da naručujem picu ili tako nešto. Tražio bih tatu koji ne pije i mamu koja nije otišla, ali Džas ne bih menjao ni za šta na svetu. *Ne možeš to sutra da obučeš*, rekla je Džas, pokazujući na moju majicu. *Idemo da prospemo Rouzin pepeo i tata hoće da budemo u crnom*. Ja sam uzviknuo *Čokopops* pošto se u tom trenutku pojavila reklama na televiziji.

Izgleda da sam porastao od kad smo se preselili. Sva odeća mi je mala. Nosim crne pantalone i crni džemper preko Spajdermen majice ali se ipak nazire malo plave i crvene boje oko vrata. Kad me je Džas videla, samo je prevrnula očima, ali tata nije primetio. On je samo zurio u urnu, koju je spustio na kuhinjski sto dok smo doručkovali. Izgledala je kao ogroman slanik ali ne verujem da bi Rouz bila tako ukusna na krompirićima.

Trebalo nam je dva sata da stignemo do Sent Biza. Slušali smo istu kasetu koju uvek slušamo na godišnjicu. Iznova i iznova i iznova. Pusti. Zaustavi. Premotaj. Pusti. Zaustavi. Premotaj. Traka je već iskrzana ali se ipak čuje mama kako svira klavir i moje sestre koje pevaju „Hrabrost da poletim”. *Tvoj osmeh mi uzdiže dušu do neba. Tvoja snaga daje mi hrabrost da poletim. Pustio sam zmaja da uzleti, vezan za zemlju a opet slobodan. Tvoja ljubav budi najbolje u meni.*

Snimili su to za tatin rođendan otprilike tri meseca pre Rouzine pogibije. *Savršeno*, rekao je tata kad je Rouz otpela mali solo deo, a zvučao je kao da će tog trenutka zaplakati. *Glas anđela*. Svako ko ima uši može da čuje da Džas bolje peva pa sam joj to i rekao kad smo bili u kolima. Nije bilo teško. Nas dvoje smo se gurali na zadnjem sedištu. Rouz je bila na prednjem. Tata je čak stavio i pojas oko urne ali je zaboravio mene da opomene da se vežem.

Skrenuli smo s auto-puta i pošli putem niz brdo. Iznenada se ukazalo more, plava linija skroz ravna i svetlucava kao da ju je neko iscrtao sjanim flomasterom i lenjirom. Linija je postajala sve deblja kako smo joj se približavali, a tatin pojas je izgleda bio jako stegnut jer je on počeo da ga odvlači od grudi kao da ne može da diše od njega. Kad smo stigli do parkirališta, tata je trzajem razlabavio kragnu,

dugme je otpalo i palo tačno posred volana. Ja sam uzviknuo *Pravo u centar*, ali nikome nije bilo smešno. Tatino tapkanje prstom po komandnoj ploči zvučalo je kao konjski galop.

Kad je Džas otvorila vrata pitao sam se da li će na plaži biti magaraca. Tata je izašao. Džas je otišla do aparata za parking karte i ubacila nekoliko novčića. Kad se karta pojavila, tata je stajao na parkingu i stiskao urnu na grudi. *Požurite*, rekao je i ja sam otkopčao pojas i izašao. Sent Biz je mirisao na ribu i pomfrit, a meni je krčao stomak.

Dok smo koračali šljunkovitom stazom ka moru, ugledao sam pet dobrih kamenčića za žabice. Kamen mora da bude ravan i ako ga baciš kako treba on odskoči od vodene površine. To me je Džas jednom naučila. Hteo sam da uzmem te kamenčiće i da se igram, ali sam se bojao da ne naljutim tatu. Okliznuo se na neku morsku travu i zamalo da urna završi na plaži, što bi baš bilo užasno. Rouzin pepeo je sitan kao pesak pa bi se sve pomešalo. Ne bih to znao da nisam jednom, kad sam imao osam godina, zavirio unutra. Nije bilo baš uzbudljivo. Zamišljao sam da je pepeo u raznim bojama, bež od boje kože i beo kao kosti. Nisam mislio da je tako jednoličan.

Duvao je vetar i talasi su snažno udarali o obalu nestajući u peni, kao promućkana koka-kola. Hteo sam da skinem cipele i da idem na pedalinu, ali izgleda da nije bio pravi trenutak ni za to. Tata je počeo da se oprašta. Izgovorio je iste reči kao prošle godine i ranijih godina. Nešto o tome kako je nikad neće zaboraviti. Kako će je osloboditi. Krajikom oka ugledao sam nešto narandžasto i zeleno kako kidiše iz vazduha. Podigao sam pogled, žmirkajući zbog sunca, i ugledao zmaja koji je prozujao pored oblaka, pretvarajući vetar u nešto divno.

Reci nešto rekla je Džas, a ja sam spustio glavu. Tata je zurio u mene. Ne znam koliko dugo je čekao da progovorim.

Stavio sam ruku na urnu, skroz sam se uozbiljio i izgovorio *Zbogom, Rouz i Bila si dobra sestra*, što je laž, i *Nedostajaćeš mi*, što je još veća laž. Jedva sam čekao da je se oslobodimo.

Tata je stvarno otvorio urnu. Ni za jednu godišnjicu koje se sećam nismo stigli tako daleko. Džas je progutala knedlu. Ja sam prestao da dišem. Sve je nestalo osim tatinih prstiju, Rouzinog pepela i savršenog romboida koji proleće preko neba. Primetio sam duboku posekotinu na tatinom srednjem prstu i pitao sam se kako se posekao i da li ga boli. Pokušao je da ugura prste u urnu ali su bili suviše veliki. Trepnuo je nekoliko puta i stisnuo vilicu. Šaka mu se tresla kad ju je izvukao napolje. Bila je sasušena, kao ruka starca. Nagnuo je urnu, a onda se predomislio. Nagnuo je po drugi put, više nego pre. Vrh urne mu je skoro dotakao dlan. Nekoliko sivih čestica je ispalo. Odmah je, teško dišući, ponovo uspravio urnu. Zurio sam u pepeo na njegovom dlanu, pitajući se koji li je to Rouzin deo. Lobanja. Prst na nozi. Rebra. Moglo je biti bilo šta. Tata je palcem nežno dotakao zrnca pepela, šapućući nešto što nisam mogao da čujem.

Tatini prsti su se zgrčili oko pepela. Zglobovi su mu pobeleli koliko ih je stezao. Pogledao je u nebo. Pogledao je niz plažu. Okrenuo se ka meni a onda se zagledao u Džas. Izgledalo je kao da želi da neko vikne NE ČINI TO, ali mi smo ćutali. Mislio sam da će otvoriti ruku i pustiti pepeo da odleprša sa povetarcem, ali je on pružio urnu Džasmini i koraknuo napred. Morska voda mu se kovitlala oko cipela. Osećao sam da mi je krv jurnula u obraze. Tata je izgledao kao da je pošandrcao. Čak se i Džas zbunjeno nakašljala. Talasi su se odbijali o njegove cevanice. Slana voda se penušala oko njegovih kolena. Polako, podigao je ruku u vazduh i držao čvrsto stisnutu pesnicu. Negde iza nas neka devojčica se radovala zmaju koji se uzdizao.

Baš kad je tata otvorio prste, usledio je jak nalet vetra. Skinuo je zmaja s neba i dunuo pepeo tati u lice. Kad je iski-jao Rouz, jedna devojčica je vrisnula a čovek sa snažnim akcentom je povikao *Pašće na zemlju*. Tata se naglo okrenuo ka plaži. Pratio sam njegov pogled i ugledao krupnu braon šaku kako pokušava da drži konopac zmaja pod kontrolom. Tata je glasno opsovao odmahujući glavom. Zmaj je pao na zemlju i čovek se nasmejao. Zagrlio je devojčicu koja se kikotała. Tata se skljojao na pesak i zgrabio urnu od Džas. Iako je ona vratila poklopac na mesto, on ga je pritisnuo snažno, prodornim pogledom gledajući čoveka kao da je on kriv za vetar.

Jesi li dobro, promrmljala je Džas. Oči su mu se napunile suzama a ja sam pomislio na kapi koje dobijamo u apoteci kad imamo infekciju ili alergiju ili ako nismo jeli dovoljno šargarepe.

Je l' hoćeš da ja... mislim, Mogu ja, ako hoćeš. Mogu da prospem... Ali pre nego što je Džas završila rečenicu, tata se okrenuo. Bez reči je otišao do kola, čvrsto stežući urnu u levoj ruci. Na brzinu sam zgrabio ravni kamenčić za žabice i bacio ga u more. Odbio se pet puta, što je za mene pravi rekord.